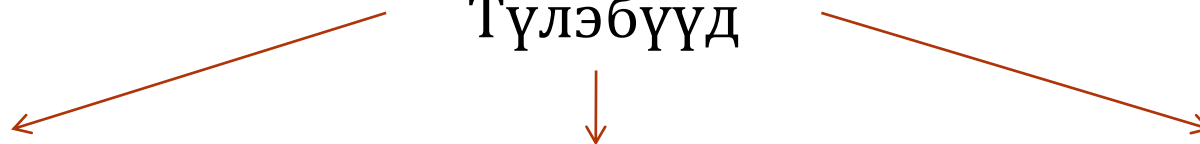

Томьёо үгэ – термин

(Томьёо гэжэ үгэ соо **Ь** ямар үүргэ дүүргэнэб?)

ЛИТЕРАТУРА

Түлэбүүд

Үргэлжэлхэн	Шүлэглэмэл	Зүжэглэмэл
Ураар найруулагдажа, юрэ хөөрэн бэшэгдэхэн зохёол	Тусгаар уран аялгатай зохёол	Хоёр гү, али хэдэн нюурнуудай хоорондо болоһон үйлэ хэрэгүүдые хөөрэлдөөгөөр харуулһан зохёол
Хөөрөөн, онтохон, домог, туужа болон роман	Таабари, оньһон үгэ, дуун, шүлэг, үльгэр гэхэ мэтэ	Зүжэг, арадай наадан, үгэ андалдаан гэхэ мэтэ

Жанрнууд

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛ

Арад юундэ иимэ зохёолнуудые зохёодог
байгааб?

Арад ямар шухала бодолнуудаа,
һургаал заабаринуудаа дамжуулхаа
һанааб?

1. Һайн мууе илгаруулха.
2. Эжы абадаа, арад зондоо, түрэл нюотагтаа хүндэтэйгөөр хандаха.
3. Һайн Һанаатай, Һүбэлгэн ухаатай байха.
4. ЯдаҺанда туҺалха, хамгаалха.
5. Шэн зоригтой байха г.м.

Ямар зохёолнууд соо нэрлэһэн
шанар шэнжэнүүд
эли тодоор харуулагдадаг бэ?

Онтохон ямар түлэбэй жанр болоноб?

ОНТОХОН

Шэдитэ
волшебные

Ажабайдал
тухай
бытовые

Амитад тухай
О ЖИВОТНЫХ

АРАДАЙ ОНТОХОН

“СЭСЭН ХҮҮХЭН”

Буряад литература, 31-38 н.

ЯМАР ОНТОХОН БОЛОНОБ?

АЖАБАЙДАЛ ТУХАЙ

Цырен-Намжил Очировой зураг

Ажабайдал тухай онтохон шэдитэ онтохоньоо юугээрээ илгаатайб?

- Гол герой – ехэ эди шэдитэй хүн
- Гол герой – юрын хүн
- Гол герой – шэдитэ амитан

Онтохоной эпизодуудай нубарил зүб болгогты:

- Ондоо орон ошоно;
- Өөрөө үбгэнэй гэртэнь ерэжэ шалгана;
- Зураха гэнэн даабари үгэнэ;
- Бэри буулгана;
- Бэшэг бэшэнэ;
- Үгытэй үбгэндэ даабари үгэнэ;
- Бэринь хааниие абарна;
- Хэн тайлбарилнаб гэжэ элирүүлнэ;
- Хариин хаанда хаалгана;
- Зураг тайлбарилһан хүнүүдые мэдүүлнэ;

Онтохоной гол герой хэн болоноб?

- Үгьтэй үбгэн
- Хаан
- Үгьтэй хүнэй басаган
- Хаанай хүбүүн

Мэдүүлэлнүүдые хүсэд болгогты (точконуудай орондо таараха үгэнүүдые табигы):

- 1) – *Энэ хоёр модоной ..., ... илгажа олоод, үглөөдэр асаржа үгөөрэй.*
- 2) – *Намда яаха аргагүй үнэнөөр томоһон ... хэрэгтэй болоод байна.*
- 3) – *Зай, үбгэн, би гурба хоноод танайда ошохоб. Эрэ үхэр һаагаад, ... бүрээд байгаарай.*

Энэ зураг ямар эпизодто тааранаб?
Нэрэ үгэгты.

Онтохоной байгуулга (композици).

Эдэ жэшээнүүд соо онтохоной байгуулгын ямар хубинууд харуулагданаб?

- 1) *Урда сагта болоһон юм гэхэ.*
- 2) *Хаан зүбшөөгөөд, дахин даабари үгэбэ.*
- 3) *Үбгэнэй басаган хааниие угтан гарана.*
- 4) *Дайсанаа дараһандаа дашарамдуулан ехэ найр зугаа хэбэд ха.*

А) эхилэлтэ

Б) үйлын хүгжэлтэ

В) дүүргэлтэ

Онтохоной сюжет

- **Зүб харюу ологты: Ямар зорилготойгоор хаан талаар ябааб?**

А) арад зоной байдал харахаа;

Б) хариин хаанайда айлшалхаа;

В) агнахаяа;

Г) сэсэн бэри бэдэрхээ.

- **Хари газарта хаан ямар байдалда байнаб?**

А) амаржа байна;

Б) шорондо нууна;

В) ажал хэнэ.

Онтохонуудай онсо шэнжэнүүд

- 1) Гурбан янза байдаг.
- 2) Тусхай байгуулгатай.
- 3) Һайн ба муу геройнууд гэжэ байдаг.
- 4) Һайн талын герой заабол гэрһээ харгыда гарадаг, элдэб туршалгануудые дабадаг, гэртээ бусадаг.
- 5) Геройдо шэдитэ геройнууд, зүйлнүүд туһалдаг.
- 6) Һайнинь заабол диилэдэг.
- 7) Нэгэ янзаар эхилһэн, дүүрэн байдаг.

Гэрэй даабаари:

1) Толи бүридхэхэ (оршуулжа болохо, тайлбарилха) - **аминдаа
багахан толи хэхэ!!! (словарик):**

Онтохон –

Байгуулга (композици) –

Сюжет –

Эпизод –

Эхилэлтэ –

Үйлын хүгжэлтэ –

Дүүргэлтэ –